

## **Informatīvais ziņojums par starpreģionu sadarbības programmas INTERREG EUROPE 2014.-2020.gadam apstiprināšanu un vides apsvērumu integrāciju programmā**

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – MK noteikumi) VII nodaļā noteiktajam ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu par apstiprināto Eiropas Strukturālo un investīciju fondu mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” starpreģionu sadarbības programmas INTERREG EUROPE 2014.-2020.gadam (turpmāk – Programma) un tajā integrētajiem vides apsvērumiem, kas izriet no vides pārskatā sniegtajām rekomendācijām un sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem komentāriem.

### **Starpreģionu sadarbības programma INTERREG EUROPE, tās izstrāde, publiskā apspriede un apstiprināšana**

Programmas mērķis ir uzlabot reģionālās attīstības politiku un programmu ieviešanu, galvenokārt darbības programmās „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” un, ja nepieciešams, ETS mērķa programmās, sekmējot pieredzes apmaiņu un politikas apguvi reģionālas nozīmes dalībnieku vidū.

Programmas teritorija: Programma ietver visu Eiropas Savienības (ES), Norvēģijas un Šveices teritoriju.

### **Programmā ir noteikti četri mērķi:**

#### **(1) Pētniecība, tehnoloģiskā attīstība un inovācijas**

Prioritāte sekmēs reģionālās attīstības politikas un programmu īstenošanas uzlabošanu, jo īpaši mērķa „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” programmu un, ja nepieciešams, ETS mērķa programmu, reģionālo infrastruktūru pētniecības, inovāciju un kapacitātes attīstības jomā, lai attīstītu pētniecības un inovāciju izcilību.

#### **(2) Mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēja**

Prioritāte sekmēs reģionālo politiku un programmu īstenošanas uzlabošanu, mērķa „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” programmu un, ja nepieciešams, ETS mērķa programmu, kas atbalsta mazo un vidējo uzņēmumu izveidi, attīstīšanu un izaugsmi.

#### **(3) Ekonomika ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni**

Prioritāte sekmēs reģionālo politiku un programmu īstenošanas uzlabošanu, mērķa „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” programmu un, ja nepieciešams, ETS mērķa programmu, kas atbalsta pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.

#### **(4) Apkārtējā vide un efektīva resursu izmantošana**

Prioritāte sekmēs reģionālo politiku un programmu īstenošanas uzlabošanu, mērķa „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” programmu un, ja nepieciešams, ETS mērķa programmu, kas nodarbojas ar dabas mantojuma, bioloģiskās daudzveidības,

ekosistēmu aizsargāšanu, to apzināšanas veicināšanu un attīstība, kā arī kultūras mantojuma atbalstīšanu.

Programma tiek finansēta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzekļiem, Norvēģijas nacionālā finansējuma un Šveices nacionālā finansējuma.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 22.novembra rīkojumu Nr. 561 „Par uzdevumiem Eiropas Savienības strukturālo un investīciju fondu mērķa ”Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020.gada plānošanas periodam vadības, uzraudzības un kontroles sistēmas ieviešanai” 1.punktu VARAM noteikta par nacionālo atbildīgo iestādi ETS mērķa programmu politikas izstrādei un koordinēšanai. Līdz ar to tieši VARAM sadarbībā ar attiecīgo Programmas partnervalstu pārstāvjiem 2012.gadā uzsāka Programmas izstrādi, izveidojot Programmēšanas komiteju, kurā piedalās visu Eiropas Savienības dalībvalstu/partnervalstu (Šveice, Norvēģija) pārstāvji, kā arī Eiropas Komisijas pārstāvji.

2013.gada decembrī Programmēšanas komiteja apstiprināja Programmas projektu. Programmas projektam tika veikta sākotnējā izvērtēšana (*ex-ante*) un stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši prasībām, kas noteiktas direktīvā 2001/42/EC (turpmāk- SEA direktīva). Vides ziņojuma projekts tika izstrādāts 2014.gada janvārī.

Programmas projekts kopā ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu tika nodots publiskajai apspriešanai. Latvijā publiskā apspriešana tika organizēta laikā no 2014. gada 29. janvāra līdz 2014. gada 11. martam, savukārt sabiedriskās apspriedes sanāksme notika 2014. gada 17. martā.

Publiskās apspriedes laikā tika saņemti priekšlikumi ar vides apsvērumiem no Valsts vides dienesta, Vides pārraudzības valsts biroja, Dabas aizsardzības pārvaldes:

<b>Dokumenta nosaukums</b>	<b>Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs</b>	<b>Iesniegtā iebilduma/priekšlikuma būtība</b>	<b><u>Nemts vērā/nav nemts vērā</u></b>
Programmas projekts – Programmas ieviešana	Valsts vides dienests	VVD uzskata, ka ir nepieciešams papildināt Programmas punktu par koordināciju ar citām Starpreģionu sadarbības programmām un ES instrumentiem. No Programmas teksta nav skaidrs pēc kādiem kritērijiem vai pēc kāda principa notiks projekta novirzīšana piemērotākai programmai, gadījumā, ja citu ES programmu mērķi un uzdevumi pārklāsies ar Programmas mērķiem un uzdevumiem. Piemēram, nav skaidrs, kā notiks	Izteiktie priekšlikumi nosūtīti Programmas Apvienotajam Tehniskajam Sekretariātam turpmākai izvērtēšanai.  Programmas dokumentā noteikts, ka projekta iesniedzējiem būs jāiekļauj informācija par iepriekšējo, pašreizējo un plānoto ES atbalstu un jānorāda, kā tiks īstenota koordinācija un saskaņošana ar citu programmu pasākumiem, jo īpaši, lai izvairītos no pārklāšanās ar INTERREG EUROPE projektiem un citu galveno programmu līdzīgiem

		iespējamā projekta novirzīšana piemērotākai programmai, gadījumos, kad iesniegtais projekts vienlaicīgi atbilst gan INTERREG EUROPE programmas, gan „Inteliģenta enerģija Eiropai” programmas prasībām.	projektiem.  Koordināciju ar citiem Eiropas Savienības instrumentiem nodrošinās Programmas Vadošā iestāde, kam palīdzēs Apvienotais Sekretariāts un iestādes, kas atbildīgas par šīm programmām, daloties informācijā par pieteikumiem, projektiem un, ja nepieciešams, rezultātiem.
Programmas projekts, Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Valsts vides dienests	Valsts vides dienests vērs uzmanību uz lielo, mazo un vidējo uzņēmumu īpatsvaru Latvijā un uzskata, ka, paaugstinot mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju, nedrīkst aizmirst par šo uzņēmumu darbības atbilstību vides aizsardzības prasībām, samērojot tās ar ilgtspējīgas attīstības un ekonomiskajiem aspektiem, akcentējot un izanalizējot šo uzņēmumu ietekmi uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. VVD uzskata, ka Programmas ietvaros strikti jānosaka prioritāro virzienu PA1 „pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un PA2 „mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēja” atbalstāmo pasākumu orientācija uz vides aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību, kas līdz šim Programmā stingri nav noteikts.	<b>Skaidrots:</b> Vides pārskata projekta 6.nodaļā iekļauts ieteikums ņemt vērā ilgtspējīgas attīstības principus 1. un 2.prioritātes ietvaros. Papildināts rekomendāciju saraksts ar ieteikumu apsvērt ES instrumentu „Eco-menedžments un audita shēma” aktivitātēm, kas plānotas uzņēmējdarbības un kapacitātes attīstībai.
Programmas projekts, Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Valsts vides dienests	VVD atzīmē, ka realizējot izvirzītos mērķus ar konkrētiem pasākumiem/projektiem Latvijas Republikas teritorijā tos nepieciešams izvērtēt atsevišķi, ņemot vērā gan to apjomu, gan atrašanās vietu, kā arī izvērtēt, vai paredzētās darbības nav iekļautas likuma „ Par ietekmes uz vidi novērtējuma” 1.pielikumā (objekti, kuru ietekmes novērtējums	<b>Pienemts zināšanai.</b>

		nepieciešams) un 2.pielikumā (darbības, kurām nepieciešams sākotnējais novērtējums). Tāpat konkrētiem plānošanas dokumentiem, ja to īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, var tikt piemērots ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.	
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Vides pārraudzības valsts birojs	VPVB rekomendē precizēt Vides pārskata 8.nodaļu „Piedāvātie monitoringa pasākumi”, skaidri norādot, vai/ka Programma paredz atbalstu reģionu politiku dokumentu izstrādei, kas ietver arī pieredzes apmaiņas pasākumus, un tajā nav plānots sniegt finansiālu atbalstu konkrētu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011.gada 13.decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu pielikumos minēto darbību realizēšanai. Tādējādi SIVN novērtējums un attiecīgi monitorings atbilstošā detalizācijas pakāpē jāveic cita līmeņa plānošanas dokumentiem vai reģionāla līmeņa programmām.	<b><u>Pienemts zināšanai.</u></b>
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Dabas aizsardzības pārvalde	Iesakām precizēt Vides pārskatā lietoto terminoloģiju, kas attiecas uz dabas aizsardzību, piemēram, lietot vārdu „dzīvotne” vai „biotops” šobrīd lietotā vārda „dzīvesvieta” vietā, atsaucoties uz Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvu 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.	<b><u>Precizēts Vides pārskata projekts.</u></b>

Publiskās apspriešanas laikā atbilstoši dalībvalstu komentāriem tika veikti precizējumi programmas projektā un ietekmes uz vidi novērtējumā. Vides ziņojuma galīgā versija tika iesniegta 2014.gada aprīlī programmas Kopīgajam sekretariātam.

Balstoties uz publiskajās apspriedēs saņemtajiem komentāriem visās dalībvalstīs, Programmas projekts ticis precizēts un 2014.gada 21.maijā APK apstiprināts, iesniegts Eiropas Komisijā 2014.gada 19.novembrī un apstiprināts 2015.gada 11.jūnijā. Programmas apstiprināšanas procesā tika veiktas sīkas izmaiņas, tomēr ne būtiskas ar saturu saistītas izmaiņas, kuru rezultātā būtu nepieciešams veikt izmaiņas arī vides novērtējumā.

### **Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums, rekomendācijas un to integrācija programmā**

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir nodrošināt vides apsvērumu ņemšanu vērā starpreģionu sadarbības programmas INTERREG EUROPE izstrādes laikā.

Novērtējums tika veikts divos līmeņos – programmas stratēģiskās pieejas (vispārīgo mērķu un horizontālo principu līmenī) un programmas atbalstāmo aktivitāšu līmenī. Novērtējums parāda, ka ņemot vērā Programmas būtību iespējama Programmas netieša un potenciāli pozitīva ietekme uz vidi. Programmas 1.un 2.prioritāte rada netiešu ietekmi uz vidi, savukārt tieši 3.un 4.prioritāte fokusējas uz vides jautājumiem un tās rada pozitīvu ietekmi uz vidi. Ilgtspējīga attīstība Programmā ir noteikta par horizontālo principu, kas uzliek par pienākumu ievērot vides apsvērumus arī realizējot 1.un 2.prioritāti.

Izvērtējot programmas atbalstāmo aktivitāšu potenciālo ietekmi uz vidi, secināts, ka konkrēto mērķu 1.1., 1.2. un 2.1. ietekme uz ES vides mērķiem ir ierobežota. Konkrēto mērķu rezultātā plānots uzlabot pieredzes apmaiņu un pārnesi, ietekme uz vidi iespējama ilgākā laika termiņā. Sekmīgi veicot programmēšanu, pieredzes un prakšu apmaiņu konkrētajos mērķos 3.1., 4.1., un 4.2., iespējama pozitīvi netieša ietekme uz vidi (ekonomika ar zemu oglekļa emisiju līmeni, dabas un kultūras mantojuma aizsardzība un attīstība, resursu efektivitāte, zaļā izaugsme, eko–inovācijas, vides pārvaldība). Attiecībā uz konkrēto mērķi 3.1. vērsta uzmanība uz iespējamu negatīvu ietekmi uz citiem vides aspektiem ražojot enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem. Secināts, ka sekmīga Programmas īstenošana rada priekšnoteikumus turpmākām darbībām ar kumulatīvu netiešu un pozitīvu ietekmi uz vides aizsardzību, uzlabojot reģionālās politikas un programmas. Zināšanas un kapacitātes uzlabošana, prakses pārnese kopumā sniedz iespējas vides apsvērumu izvērtēšanai un integrācijai programmēšanā un reģionālo programmu īstenošanā.

Rekomendēts izvērtēt ilgtspējīgas attīstības principa piemērošanu projektiem 1.un 2.prioritātē, kā arī iespējamu dažādu prioritāšu sasaisti. Atlasot projektus, kas vērsti uz enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, ieteikts ņemt vērā iespējamo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ainavām un ūdeni. Kā rezultātā iestrādājot izteiktos priekšlikumus, Programmas dokuments papildināts ar ieteikumu projekta pieteikumā skaidrot, kā projekts sniedz ieguldījumu ilgtspējīgai attīstībai. Konkrētā mērķa 2.1. atbalstāmo aktivitāšu apraksts papildināts ar apgalvojumu par sinerģiju ar politikām, kas atbalsta MVK vides jautājumu pārvaldību vai resursu efektivitāti MVK. Savukārt konkrētā mērķa 3.1.sagaidāmo rezultātu apraksts papildināts ar ieteikumu izvērtēt iespējamo ietekmi, kas rodas no enerģijas ražošanas no atjaunojamiem energoresursiem.

### **Pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam**

Ņemot vērā Programmas netiešo ietekmi uz vides jautājumiem nav iespējams noteikt pasākumus iespējamai projektu ietekmei uz vidi. Līdz ar to uzraudzības pasākumiem jānodrošina, ka Programmas atbalstītie projekti nerada nelabvēlīgu ietekmi uz ES vides mērķiem un ES vides politikām, pat, ja tieša ietekme iespējama tikai ilgtermiņā. Prasība ievērot vides apsvērumus iestrādāta Programmas vadlīnijās. Projektu pieteikumos un atskaitēs jāsniedz informācija par gaidāmo un radīto ietekmi uz vidi, arī, ja tā ir netieša.

Izvērtēšana programmas līmenī tiks noteikta izvērtējuma plānā, kas tiks iesniegts Uzraudzības komitejai ne vēlāk kā viena gada laikā pēc programmas apstiprināšanas atbilstoši Regulas (ES) Nr.1303/2013 114.punktam.

26.06.2015.  
1 573  
Ilga Gruševa  
Attīstības instrumentu departamenta  
Teritoriālās sadarbības nodaļas  
vecākā eksperte  
67026472, [ilga.gruseva@varam.gov.lv](mailto:ilga.gruseva@varam.gov.lv)